

Finanční arbitr

Legerova 1581/69, 110 00 Praha 1 – Nové Město, Tel. +420 257 042 094,
ID datové schránky: qr9ab9x, e-mail: arbitr@finarbitr.cz, https://www.finarbitr.cz

Navrhovatel

Zástupce

JUDr. Rostislav Pukl
advokát
IČO 022 83 484
Svatoplukova 519
698 01 Veselí nad Moravou

Instituce

FINSPACE s.r.o.
IČO 280 88 042
Revoluční 764/17
110 00 Praha 1

Zástupce

JUDr. Jiří Polanský
advokát
IČO 650 78 071
Trojanova 2022/12
120 00 Praha 2

Č. j. FA/SR/SU/870/2017 - 39

Praha 26. 2. 2019

Rozhodnutí o námitkách

Finanční arbitr příslušný k rozhodování sporů podle § 1 odst. 1 zákona č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o finančním arbitrovi“), v řízení zahájeném dne 15. 8. 2017 podle § 8 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi na návrh Navrhovatele proti Instituci, vedeném podle tohoto zákona a zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), ve věci určení neplatnosti smlouvy o úvěrovém rámci ze dne 31. 8. 2016, smlouvy o úvěru ze dne 20. 1. 2017, smlouvy o úvěru ze dne 13. 2. 2017, smlouvy o úvěru ze dne 9. 3. 2017, smlouvy o úvěru ze dne 13. 4. 2017, smlouvy o úvěru ze dne 10. 5. 2017 a smlouvy o úvěru ze dne 9. 6. 2017 a zaplacení částky 6.267,- Kč, rozhodl o námitkách Instituce ze dne 19. 12. 2018, č. j. FA/SR/SU/870/2017 - 34 a FA/SR/SU/870/2017 - 35, proti nález finančního arbitra ze dne 3. 12. 2018, č. j. FA/SR/SU/870/2017 - 33, takto:

- I. **Nález finančního arbitra ze dne ze dne 3. 12. 2018, č. j. FA/SR/SU/870/2017- 33, se podle § 16 odst. 2 zákona o finančním arbitrovi ve výroku I. mění a po změně zní:**

Instituce, FINSPACE s.r.o., IČO 280 88 042, se sídlem Revoluční 764/17, 110 00 Praha 1 – Staré Město, je povinna navrhovateli, , zaplatit částku ve výši 5.267,- Kč (slovy: pět tisíc dvě stě šedesát sedm korun českých), spolu s úrokem z prodlení z částky 5.267,- Kč ve výši 8,05 % p. a. ode dne 19. 8. 2017 do zaplacení, a to do tří dnů od právní moci nález.

- II. **Námítky instituce, FINSPACE s.r.o., doručené finančnímu arbitrovi dne 19. 12. 2018, č. j. FA/SR/SU/870/2017- 34 a FA/SR/SU/870/2017- 35, proti nález finančního arbitra ze dne ze dne 3. 12. 2018, č. j. FA/SR/SU/870/2017- 33, se zamítají a nález finančního arbitra ze dne 3. 12. 2018, č. j. FA/SR/SU/870/2017- 33, se podle § 16 odst. 2 zákona o finančním arbitrovi ve výrocih II. a III. potvrzuje.**

Odůvodnění:

1. Řízení o návrhu

Navrhovatel se domáhá určení neplatnosti smluv o zápůjčce a úvěru, které s Institucí uzavřel, protože Instituce s odbornou péčí neposoudila schopnost Navrhovatele splácet spotřebitelský úvěr, a dále se domáhá vydání bezdůvodného obohacení, které na jeho úkor

Instituce získala přijetím plnění nad rámec poskytnutých jistin ze smluv o zápůjčce a úvěru, a to včetně úroků z prodlení z tohoto bezdůvodného obohacení.

Finanční arbitr při posuzování podmínek řízení ze shromážděných podkladů zjistil, že Navrhovatel a Instituce uzavřeli

- a) nejpozději dne 31. 8. 2016 smlouvu o zápůjčce, na základě které se Instituce zavázala poskytovat Navrhovateli opakovaně peněžní prostředky až do výše 10.000,- Kč a Navrhovatel se je zavázal vždy nejpozději do 21 dní po schválení každé žádosti o čerpání úvěrového rámce vrátit jedinou splátkou ve výši zapůjčené jistiny a odměny Instituce (dále jen „Smlouva o úvěrovém rámci“), přičemž Navrhovatel čerpal zápůjčku ze Smlouvy o úvěrovém rámci dne 31. 8. 2016, 22. 9. 2016, 14. 10. 2016, 4. 11. 2016 a 12. 12. 2016;
- b) dne 20. 1. 2017 smlouvu o úvěru, na základě které se Instituce zavázala Navrhovateli poskytnout úvěr ve výši 6.000,- Kč a Navrhovatel se zavázal tyto finanční prostředky nejpozději do 21 dní po jejich odeslání na účet Navrhovatele vrátit spolu s poplatkem za sjednání úvěru a úroky jedinou splátkou ve výši 7.128,- Kč (dále jen „Smlouva o úvěru 1“);
- c) dne 13. 2. 2017 smlouvu o úvěru, na základě které se Instituce zavázala Navrhovateli poskytnout úvěr ve výši 6.000,- Kč a Navrhovatel se zavázal tyto finanční prostředky nejpozději do 21 dní po jejich odeslání na účet Navrhovatele vrátit spolu s poplatkem za sjednání úvěru a úroky jedinou splátkou ve výši 7.122,- Kč (dále jen „Smlouva o úvěru 2“);
- d) dne 9. 3. 2017 smlouvu o úvěru, na základě které se Instituce zavázala Navrhovateli poskytnout úvěr ve výši 6.000,- Kč a Navrhovatel se zavázal tyto finanční prostředky nejpozději do 21 dní po jejich odeslání na účet Navrhovatele vrátit spolu s poplatkem za sjednání úvěru a úroky jedinou splátkou ve výši 8.126,- Kč (dále jen „Smlouva o úvěru 3“);
- e) dne 13. 4. 2017 smlouvu o úvěru, na základě které se Instituce zavázala Navrhovateli poskytnout úvěr ve výši 7.000,- Kč a Navrhovatel se zavázal tyto finanční prostředky nejpozději do 21 dní po jejich odeslání na účet Navrhovatele vrátit spolu s poplatkem za sjednání úvěru a úroky jedinou splátkou ve výši 8.302,- Kč (dále jen „Smlouva o úvěru 4“);
- f) dne 10. 5. 2017 smlouvu o úvěru, na základě které se Instituce zavázala Navrhovateli poskytnout úvěr ve výši 7.000,- Kč a Navrhovatel se zavázal tyto finanční prostředky nejpozději do 21 dní po jejich odeslání na účet Navrhovatele vrátit spolu s poplatkem za sjednání úvěru a úroky jedinou splátkou ve výši 8.302,- Kč (dále jen „Smlouva o úvěru 5“);
- g) dne 9. 6. 2017 smlouvu o úvěru, na základě které se Instituce zavázala Navrhovateli poskytnout úvěr ve výši 7.000,- Kč a Navrhovatel se zavázal tyto finanční prostředky nejpozději do 21 dní po jejich odeslání na účet Navrhovatele vrátit spolu s poplatkem za sjednání úvěru a úroky jedinou splátkou ve výši 8.302,- Kč (dále jen „Smlouva o úvěru 6“; Smlouva o úvěrovém rámci, Smlouva o úvěru 1, Smlouva o úvěru 2, Smlouva o úvěru 3, Smlouva o úvěru 4, Smlouva o úvěru 5 a Smlouva o úvěru 6 dále společně též jako „Smlouvy o úvěru“).

Finanční arbitr na základě shromážděných podkladů od obou stran sporu a po jejich pečlivém právním posouzení zjistil, že Instituce neposoudila s odbornou péčí schopnost Navrhovatele splácet úvěr ze Smluv o úvěru, tedy že Smlouvu o úvěrovém rámci uzavřela s Navrhovatelem v rozporu se zákonem č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, resp. ve znění účinném ke dni uzavření Smlouvy o úvěrovém rámci (dále jen „starý zákon o spotřebitelském úvěru“), a že zbývající

Smlouvy o úvěru, tedy vyjma Smlouvy o úvěrovém rámci, uzavřela s Navrhovatelem v rozporu se zákonem č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru, ve znění účinném ke dni uzavření Smlouvy o úvěru 1 až 6 (dále jen „nový zákon o spotřebitelském úvěru“), a následně Navrhovateli poskytla na základě těchto smluv spotřebitelský úvěr, aniž by bylo zřejmé, zda Navrhovatel bude schopen tyto úvěry splatit.

Finanční arbitr dovedl, že v důsledku neposouzení schopnosti Navrhovatele splácet úvěry ze Smluv o úvěru s odbornou péčí jsou tyto smlouvy od samého počátku neplatné, a Navrhovatel a Instituce jako strany Smluv o úvěru mají povinnost si vydat bezdůvodné obohacení, které na základě neplatných Smluv o úvěru získali. Finanční arbitr zjistil, že Instituce se plněním od Navrhovatele nad rámec jistin ze Smluv o úvěru na jeho úkor bezdůvodně obohatila o částku 5.267,- Kč.

Finanční arbitr rozhodl podle § 15 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi ve věci nálezem ze dne 3. 12. 2018, č. j. FA/SR/SU/870/2017 - 33 (dále jen „Nález“), kterým ve výroku I. uložil Instituci povinnost zaplatit Navrhovateli částku ve výši 5.267,- Kč, a to do 3 dnů od právní moci Nálezu, a ve výroku II. návrh Navrhovatele o zaplacení částky ve výši 1.000,- Kč zamítl, neboť nezjistil, že by Navrhovateli svědčil nárok i na tuto částku. Současně finanční arbitr podle § 17a zákona o finančním arbitrovi, protože vyhověl návrhu Navrhovatele, byl jen zčásti, uložil Instituci ve výroku III. Nálezu povinnost zaplatit sankci ve výši 15.000 Kč, a to do 15 dnů od právní moci Nálezu.

3. Námítky Instituce

Instituce podala námítky proti všem výrokům Nálezu.

Instituce namítá, že Navrhovatel čerpal úvěry od Instituce opakovaně a dlouhodobě, když předchozí úvěry řádně splatil, z čehož Instituce usuzuje, že Navrhovatel musel mít vědomost o podmínkách, za kterých Instituce své úvěrové produkty nabízí, neboť *„jednalo se prakticky o opakování obsahově téže smlouvy.“*

Instituce argumentuje, že samotná skutečnost, že Navrhovatel splnil své dřívější závazky vůči Instituci, poskytovala *„oprávněný předpoklad, že Navrhovatelka je schopná úvěr splácet, resp. potvrzovala dokonale úvěruschopnost Navrhovatelky“*, přičemž *„[z] pohledu Instituce, stejně jako u každého jiného podnikatele, si ani nelze představit prokazatelnější, spolehlivější prověření než předchozí opakované dobré zkušenosti s úvěrovanou osobou, s tímtéž zákazníkem“*. Instituce namítá, že tento její postup je zcela v souladu s § 86 odst. 2 nového zákona o spotřebitelském úvěru, který zohlednění způsobu plnění dosavadních dluhů připouští.

Instituce dovozuje, že její postup je v souladu i s § 86 odst. 1 nového zákona o spotřebitelském úvěru, který *„požaduje přednostně (nejprve) ověření úvěruschopnosti od samotného spotřebitele a teprve pokud je to nezbytně nutné, až v dalším kroku, pokud se takový krok ukáže jako nezbytný, tak i z dalších, jiných zdrojů“*, neboť *„[z]ejména z důvodu předchozího opakovaného uzavírání úvěrové smlouvy s Navrhovatelkou a současně z důvodu předchozího řádného splacení všech úvěrů Instituce splnila svou povinnost ověřit úvěruschopnost (spolehlivost) u Navrhovatelky samé.“*

Instituce namítá, že Navrhovatel jednal v rozporu s novým zákonem o spotřebitelském úvěru, když v rozporu s § 84 odst. 2 neposkytl Instituci úplné a pravdivé informace o všech svých závazcích, přičemž kdyby tak učinil, Instituce by mu žádné úvěry nemohla poskytnout. K uvedenému ustanovení nového zákona o spotřebitelském úvěru Instituce dodává, že finanční arbitr nezohlednil v Nálezu přiměřenost, kterou toto ustanovení předpokládá v souvislosti se způsobem ověřování úvěruschopnosti.

Instituce dále namítá, že *„[p]otvrzení z registrů, požadované pro platnost smlouvy Finančním arbitrem, jsou v zásadě jako taková irelevantní“*, když *„nebankovní instituce nemají přístup*

do bankovních evidencí a informací“ a „instituce jako SOLUS, NRKI, Nebankovni-registr.cz a podobné neobhospodařují ani větší část trhu s nebankovními úvěry a spolehlivost a úplnost informací poskytovaných těmito subjekty je tak přinejmenším zavádějící“.

Instituce argumentuje, že žadatel o úvěrový produkt může sice předložit na vyžádání poskytovatele výpis ze svého běžného účtu vedeného v bance, nebankovní poskytovatel úvěru nicméně nedisponuje žádnou možností, jak si hodnověrně ověřit, že žadatel nedisponuje současně i dalšími běžnými účty.

Instituce nesouhlasí ani „s tím, že není možné se při sjednávání úvěrové smlouvy opírat o životní minimum jako relevantní ukazatel“, když naopak „právě životní minimum je jednoznačně stanovená částka odpovídající příjmu, kterou musí mít každý žadatel k dispozici po odečtení všech plateb závazků.“ Instituce argumentuje, že při posuzování schopnosti žadatele o úvěr vždy k částce životního minima přičte „rezervy dle konkrétního klienta a jeho rodinné situace, struktury příjmů, závazků, bydliště atp.“, přičemž „[v] rámci žádosti o půjčku také každý klient uvádí v kolonce Výdaje částku odpovídající pravidelným výdajům nad rámec životního minima“, a Navrhovatel v této kolonce vždy vyplnil 0,- Kč.

Instituce argumentuje, že by v daném případě mělo být zohledněno hledisko hospodárnosti, když tvrdí, že po ní nelze spravedlivě požadovat, aby při sjednávání každého závazku ze Smluv o úvěru „stejně a dosud vždy spolehlivě splácející žadatelky“ financovala rozsáhlejší ověřování úvěruschopnosti vzhledem k nízké výši jistin ze Smluv o úvěru. Instituce dodává, že vzhledem k takovému požadavku by byl zisk Instituce „ohrožen, ne-li přímo znemožněn“, přičemž by v důsledku toho musela tento typ úvěrového produktu přestat nabízet, případně navýšit svoji odměnu. Instituce opakuje, že Navrhovatel závazky ze Smluv o úvěru čerpal a řádně splácel, „ergo sama Navrhovatelka v době čerpání a splácení předchozích úvěrů legitimovala podmínky úvěrové smlouvy jako spravedlivé a oboustranně přijatelné, vyhovující a funkční“ a tímto jednáním podmínky Smluv o úvěru akceptoval.

Pokud jde o možnosti získávání údajů potřebných pro ověření schopnosti spotřebitele splácet spotřebitelský úvěr, Instituce tvrdí, že zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, resp. ve znění účinném ke dni uzavření Smluv o úvěru (dále jen „zákon o ochraně osobních údajů“) a nově také Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679, o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES, „značně modifikují možnosti Instituce ve smyslu volného získávání osobních údajů Navrhovatelky včetně lustrace její osoby a údajů o ní u dalších soukromoprávních subjektů jakož i dalšího nakládání s takto případně získanými údaji“, přičemž v čase sjednávání závazků ze smluv o úvěru musela Instituce dodržovat i ustanovení Směrnice 95/46/ES o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů.

Instituce dovozuje, že podle § 9 zákona o ochraně osobních údajů by ke zpracování citlivých osobních údajů, kterými jsou podle Instituce i údaje o všech finančních závazcích Navrhovatele, musel dát Navrhovatel Instituci výslovný pokyn, přičemž pokud tak Navrhovatel neučinil, „nemohla ani Instituce o existenci takového citlivého osobního údaje vědět, natož si jej od kohokoliv vyžádat a následně s ním pracovat nebo jej zohlednit při své činnosti.“

Instituce nesouhlasí ani se závěrem finančního arbitra o existenci Smlouvy o úvěrovém rámci, když tvrdí, že „[p]rotože taková smlouva nebyla uzavřena, nemohla být ani předložena“.

K samotnému způsobu kontraktace Instituce uvádí, že ten probíhá tak, že „[ž]ádost o půjčku ve skutečnosti probíhá v zabezpečené klientské sekci, kam se klient přihlásí pod svým unikátním heslem spolu s rodným číslem a číslem občanského průkazu“, přičemž „[v] této

klientské sekci je klientovi po celou dobu k dispozici smluvní dokumentace jak ve stádiu návrhu, tak poté v definitivní verzi“ a „[p]oté, co Instituce nabídne klientovi uzavření smlouvy o půjčce, ten poté opět po přihlášení pod heslem v klientské sekci jednotlivě potvrdí kompletních 7 smluvních dokumentů tlačítkem „Souhlasím“ u každé z nich a následně potvrdí svou vůli žádostí o SMS kód, který po doručení na svůj mobilní telefon přepíše do autorizačního políčka v klientské sekci a potvrdí.“

Na podporu svého tvrzení ohledně dodržení písemné formy Smluv o úvěru při jejich uzavření prostřednictvím SMS zpráv Instituce argumentuje ustanovením § 1841 a § 1842 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů, resp. ve znění účinném ke dni uzavření Smluv o úvěru (dále jen „občanský zákoník“), když Instituce s Navrhovatelem uzavřela Smlouvy o úvěru distančním způsobem, přičemž za prostředky komunikace na dálku lze považovat „všechny možnosti, jak uzavřít smlouvu bez přítomnosti obou stran, tedy nejenom internet, ale e-mail, korespondence, telefon apod.“

Instituce dále v této souvislosti odkazuje na stanovisko České národní banky k některým ustanovením nového zákona o spotřebitelském úvěru (dále jen „Stanovisko ČNB“), a na rozhodnutí Krajského soudu v Plzni ze dne 12. 6. 2018, č. j. 151 ICm 3158/2016-45 (dále jen „Rozsudek Plzeň 3158/2016“), ve kterém uvedený soud „neměl o relevanci a platnosti takového právního jednání sebemenší pochybnosti.“

Instituce odkazuje na § 559 a § 562 občanského zákoníku, a dovozuje, že „každý má právo zvolit si pro právní jednání libovolnou formu, pokud v tomto není omezen jiným ujednáním nebo zákonem“ přičemž smluvní strany mohly úvěrové smlouvy sjednávat ve formě SMS zpráv, neboť „SMS je tvořena slovy, slova mají svůj sdělitelný obsah a význam“ a smluvní strany si tuto formu sjednaly.

Instituce namítá, že „žádná ze stran ani nezpochybnila, že by snad některou zprávu neodeslala nebo neobdržela a nadto Navrhovatelka finanční částku čerpanou na základě jednání učiněného formou SMS přece přijala.“

Instituce namítá, že je v daném případě dán „zjevný a nespravedlivý nepoměr u nároků na každou ze stran úvěrové smlouvy ohledně míry zodpovědnosti a rozumného přístupu k uzavírání smluvního vztahu, který je v rozporu s § 4 odst. 1 ObčZ“ a jednání Navrhovatele považuje za „zjevně nepoctivé a současně promyšlené“, když Navrhovatel vede před finančním arbitrem vícero řízení, ve kterých je zastoupen stejným právním zástupcem a toto jednání Navrhovatele „nebylo u Finančního arbitra posouzeno v celkovém kontextu.“ Instituce dodává, že „má rovněž za to, že Navrhovatelka se opakovaně naplnila skutkovou podstatu trestného činu úvěrového podvodu dle § 211 odst. 1 zák. č. 40/2009 sb., trestního zákoníku, kdy již v době uzavření smlouvy o úvěru ze dne 31. 8. 2016 zatajila instituci min. dva (2) závazky vůči dalším věřitelům a v zatajování této skutečnosti pokračovala soustavně při uzavření každé dílčí smlouvy o úvěru“.

4. Vyjádření Navrhovatele

Navrhovatel „nález finančního arbitra považuje za správný, když Finanční arbitr rozhodoval v souladu s platnými právními předpisy a nález je také v souladu s platnou judikaturou“, ale Navrhovatel namítá, že finanční arbitr nerozhodl o nároku Navrhovatele na úrok z prodlení z částky 5.267,- Kč ve výši 8,05 % p. a. ode dne 18. 8. 2017 do zaplacení, o přiznání kterého žádal v návrhu na zahájení řízení před finančním arbitrem.

Navrhovatel argumentuje, že Instituce neprokázala, že při sjednávání závazků ze Smluv o úvěru s odbornou péčí posoudila schopnost Navrhovatele spláčet závazky z těchto smluv, přičemž Navrhovatel dále odkazuje na závěry Nejvyššího soudu České republiky (dále jen „Nejvyšší soud“), ke kterým dospěl v rozhodnutí ze dne 25. 7. 2018, sp. zn. 33 Cdo 2178/2018.

Navrhovatel nesouhlasí s tvrzením Instituce, že při uzavírání Smluv o úvěru jednal nepoctivě.

5. Řízení o námitkách

Finanční arbitr podle § 12 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi rozhoduje podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, nestranně, spravedlivě a bez průtahů a pouze na základě skutečností zjištěných v souladu se zákonem o finančním arbitrovi a zvláštními právními předpisy. Ustanovení § 16 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi dává stranám sporu právo podat proti nálezu finančního arbitra odůvodněné námitky, a to v zákonem stanovené lhůtě 15 dnů ode dne doručení písemného vyhotovení nálezu. Včasné podané námitky mají odkladný účinek. Podle § 16 odst. 2 zákona o finančním arbitrovi rozhoduje o námitkách rovněž finanční arbitr, který nálezu potvrdí nebo změní. Jelikož zákon o finančním arbitrovi upravuje náležitosti námitek a zásady řízení o námitkách pouze částečně, postupuje finanční arbitr ve zbytku podle těch ustanovení správního řádu, která upravují odvolání jako řádný opravný prostředek a průběh odvolacího řízení (srov. § 24 zákona o finančním arbitrovi ve spojení s § 81 a n. a § 141 odst. 9 správního řádu).

Finanční arbitr posoudil Námitky podle § 16 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi a přiměřeně podle § 81, 82 a 83 správního řádu jako přípustné.

Finanční arbitr při rozhodování aplikuje rozhodné psané právo, posuzuje všechny shromážděné podklady samostatně i ve vzájemné souvislosti s přihlédnutím k předmětu projednávaného sporu. Finanční arbitr se opírá a odvolává na relevantní ustálenou judikaturu obecných soudů, Ústavního soudu nebo Soudního dvora Evropské unie. Finanční arbitr tak činí proto, aby jeho rozhodnutí bylo věcně a právně správné a přesvědčivé pro obě strany sporu, a zároveň i pro soud, který bude případně na základě žaloby kterékoli strany sporu rozhodnutí finančního arbitra přezkoumávat, a aby rozhodnutí finančního arbitra soud jako správné potvrdil a žalobu proti němu zamítl.

6. Námitky Instituce

Instituce stejně jako v řízení před vydáním Nálezu namítá, že v průběhu sjednávání závazků ze Smluv o úvěru posoudila přiměřeně a s odbornou péčí schopnost Navrhovatele splácet spotřebitelské úvěry, když s těmito námitkami a závěry Instituce se finanční arbitr již řádně vypořádal v Nálezu a není potřeba je znovu vypořádat v rozhodnutí o námitkách; finanční arbitr odkazuje v této souvislosti na závěry Nejvyššího správního soudu v rozhodnutí ze dne 27. 7. 2007, sp. zn. 8 Afs 75/2005, že „[j]e-li rozhodnutí žalovaného správního orgánu řádně odůvodněno, je z něho zřejmé, proč žalovaný nepovažoval právní argumentaci účastníka řízení za důvodnou a proč jeho odvolací námitky považoval za liché, mylné nebo vyvrácené, shodují-li se žalobní námitky s námitkami odvolacími a nedochází-li krajský soud k jiným závěrům, je přípustné, aby si krajský soud správné závěry se souhlasnou poznámkou osvojil“ nebo v rozhodnutí ze dne 20. 12. 2018, sp. zn. 7 As 315/2017, že „je třeba zcela aprobovat postup krajského soudu, který s přihlédnutím k rozsahu žaloby nejprve zdůraznil, že není třeba budovat přesvědčivé odůvodnění soudního rozhodnutí striktně na polemice s každou jednotlivou dílčí žalobní námitkou. Takový přístup je o to vhodnější, pokud se jednotlivá žalobní a posléze kasační tvrzení v rozsáhlých podáních opakují a jsou na různých místech rozvíjena“.

Finanční arbitr vypořádá pouze nové námitky, které Instituce vznesla v Námitkách.

6.1 Opakované čerpání úvěru

Námitku, že nejrelevantnějším vodítkem při posouzení úvěruschopnosti Navrhovatele je skutečnost, že Navrhovatel byl dlouhodobým klientem Instituce a své závazky z úvěrových vztahů s Institucí řádně plnil, finanční arbitr nemůže přijmout a podrobně ji vypořádal již v Nálezu s tím, že Instituce neměla k dispozici relevantní podklady o příjmech a výdajích

Navrhovatele ani před uzavřením závazku ze Smlouvy o úvěrovém rámci, tedy v době, kdy ještě s Navrhovatelem neměla žádný závazkový vztah a nemohla tak mít ani informaci ohledně jeho platební morálky. Instituce si přitom takové podklady neopatřila ani před sjednáním dalších závazkových vztahů ze Smluv o úvěru a po celou dobu, po kterou s Navrhovatelem uzavírala jednotlivé závazkové vztahy, nedisponovala podklady, ze kterých by získala informace o skutečných příjmech a výdajích Navrhovatele.

Absenci podkladů o příjmech a výdajích Navrhovatele přitom Instituce nemohla nahradit tím, že vycházela z dosavadní platební morálky Navrhovatele v souvislosti s jednotlivými právními vztahy ze Smluv o úvěru, protože Navrhovatel mohl své závazky vůči Instituci splácet z finančních prostředků získaných od jiných poskytovatelů úvěrových produktů, a to v tomto případě skutečně nastalo.

Nelze přijmout ani závěry Instituce, že tento její postup je v souladu s § 86 odst. 2 nového zákona o spotřebitelském úvěru, tedy že „[p]oskytovatel při posouzení úvěruschopnosti spotřebitele posuzuje zejména schopnost spotřebitele splácet sjednané pravidelné splátky spotřebitelského úvěru, a to na základě porovnání příjmů a výdajů spotřebitele a způsobu plnění dosavadních dluhů“, když naopak z tohoto zákonného ustanovení vyplývá, že poskytovatel úvěru by při řádném posouzení úvěruschopnosti spotřebitele neměl vycházet pouze z dosavadní platební morálky spotřebitele, ale měl by zohlednit a ověřit i příjmy a výdaje spotřebitele, a to Instituce v tomto případě neprovedla.

Nelze souhlasit ani s argumentací Instituce, že její postup byl v souladu s § 86 odst. 1 nového zákona o spotřebitelském úvěru, že „[p]oskytovatel před uzavřením smlouvy o spotřebitelském úvěru nebo změnou závazku z takové smlouvy spočívající ve významném navýšení celkové výše spotřebitelského úvěru posoudí úvěruschopnost spotřebitele na základě nezbytných, spolehlivých, dostatečných a přiměřených informací získaných od spotřebitele, a pokud je to nezbytné, z databáze umožňující posouzení úvěruschopnosti spotřebitele nebo i z jiných zdrojů. Poskytovatel poskytne spotřebitelský úvěr jen tehdy, pokud z výsledku posouzení úvěruschopnosti spotřebitele vyplývá, že nejsou důvodné pochybnosti o schopnosti spotřebitele spotřebitelský úvěr splácet“, když Instituce z citovaného ustanovení dovozuje, že v tomto případě postačilo, že vycházela z údajů o příjmech a výdajích od Navrhovatele a tyto by měla ověřovat až v případě, kdy by to bylo nezbytně nutné. Instituce tak argumentuje přesto, že Navrhovatel uvedl, že jeho výdaje vždy činily 0,- Kč a Instituce v této souvislosti odkazuje na blíže neurčený nedatovaný dokument označený „■“ (kl. č. ■)“ (dále jen „Dokument“), což svědčí spíše o tom, že Instituce ani od Navrhovatele žádné informace o jeho výdajích nemohla požadovat a pokud ano, nemohla takovou informaci logicky považovat za relevantní.

Finanční arbitr se závěry Instituce nemůže souhlasit a znovu odkazuje na závěry Nejvyššího správního a Nejvyššího soudu v jimi vydávaných rozhodnutích, zejména na závěry Nejvyššího správního soudu v rozhodnutí ze dne 1. 4. 2015, sp. zn. 1 As 30/2015, na které finanční arbitr odkázal již v Nálezu, tak i na závěry Nejvyššího soudu v rozhodnutí ze dne 25. 7. 2018, sp. zn. 33 Cdo 2178/2018, že „[j]iž gramatickým a logickým výkladem § 9 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru lze dovodit, že dostatečnými nejsou míněny informace získané toliko od spotřebitele. Odborná péče předpokládá údaje, které dlužník věřiteli uvedl, ověřit, resp. objektivně podložit minimálně potvrzením zaměstnavatele dlužníka“, když závěry obou soudů lze uplatnit i na úpravu nového zákona o spotřebitelském úvěru.

Protože Instituce nedoložila, jakým způsobem a zda informace získané od Navrhovatele ověřila, nelze připustit ani její námitku, že finanční arbitr v Nálezu nepřihlédl k požadavku přiměřenosti ve smyslu § 84 odst. 2 nového zákona o spotřebitelském úvěru, že „[s]potřebitel poskytne poskytovateli nebo zprostředkovateli na základě požadavků poskytovatele nebo zprostředkovatele podle odstavce 1 úplné a pravdivé informace“, toto zákonné ustanovení v žádném případě Instituci jako poskytovatele úvěru nezabývá její zákonné povinnosti posoudit s odbornou péčí úvěruschopnost spotřebitele a navíc, pokud Navrhovatel Instituci

ohledně svých výdajů neuvedl žádné informace, resp. uvedl výdaje ve výši 0,- Kč, nelze ani předpokládat, že by Instituce takové informace po Navrhovateli požadovala.

Námítku Instituce, že podrobnější ověřování úvěruschopnosti by ve svém důsledku ohrozilo, ne-li přímo znemožnilo její zisk, finanční arbitr musí zásadně odmítnout s tím, že Instituce svůj závěr o nemožnosti dosahovat zisku nedokládá, a musí Instituci odkázat, že pokud stát přijme taková opatření v podobě právní úpravy spotřebitelského úvěru, která nemůže Instituce splnit, protože by nedosahovala zisku, musí buď svůj obchodní model přestavět, tak aby regulatornímu rámci vyhověla, nebo v této oblasti nepodnikat.

6.2 Nahlížení do informačních databází o bonitě a důvěryhodnosti spotřebitele a předložení výpisu z běžného účtu spotřebitele

Finanční arbitr stejně jako v Nálezu opakuje, že Instituce při sjednávání závazků ze Smluv o úvěru toliko ověřovala (ne)existenci exekučně vymáhaných závazků Navrhovatele a to, že vůči Navrhovateli nebylo zahájeno insolvenční řízení.

Pokud jde o námítku Instituce, že nebankovní poskytovatelé úvěrových produktů nemají přístup do informačních databází o bonitě a důvěryhodnosti spotřebitele, a proto Instituce neměla možnost se s obsahem těchto databází obeznámit, finanční arbitr Instituci znovu odkazuje na možnosti nechat si předložit výpisy z informačních databází přímo od Navrhovatele, pokud nevyžadovala doložení výpisu z běžného bankovního účtu.

Lichý je i argument Instituce, že informační databáze o bonitě a důvěryhodnosti spotřebitele nepokrývají větší část trhu s nebankovními poskytovateli spotřebitelských úvěrů, když finanční arbitr v Nálezu podrobně rozvedl, o jakých závazcích mohla Instituce získat vědomost, kdyby si nechala předložit informace o bankovních a nebankovních úvěrových vztazích, jako např. z databáze Bankovního registru klientských informací, Nebankovního registru klientských informací nebo z registru zájmového sdružení právnických osob SOLUS, apod., od Navrhovatele.

Pokud jde o námítku Instituce, že si nemůže hodnověrně ověřit, že spotřebitel nedisponuje dalším běžným účtem rozdílným od toho, který uvedl při sjednávání závazku ze smlouvy o úvěru, z žádných podkladů předložených v řízení nevyplývá, že by Instituce po Navrhovateli požadovala výpisy z jeho běžného účtu, a to ani z běžného účtu, který Navrhovatel uvedl ve Smlouvách o úvěru.

Finanční arbitr opakuje, že zjistil, že např. jen v období sjednání Smlouvy o úvěrovém rámci musel Navrhovatel hradit závazky v celkové výši 54.970,03 Kč, které splácel z běžného účtu č. ■■■, vedeného společností MONETA Money Bank, a. s., IČO 256 72 720, se sídlem Vyskočilova 1422/1a, 140 00 Praha 4, a že existence tohoto běžného účtu Navrhovatele byla Instituci známa, protože po celou dobu trvání závazků ze Smluv do úvěru na tento účet Navrhovatele zasílala finanční prostředky a Navrhovatel z tohoto účtu současně hradil Instituci i jednotlivé splátky Smluv o úvěru. Pokud by si Instituce nechala předložit výpis byť jen z tohoto účtu Navrhovatele, zjistila by, že na základě skutečnosti, že úhrada jiných závazků Navrhovatele několikrát překročila jeho měsíční příjem, lze mít zcela důvodné pochybnosti o schopnosti Navrhovatele splácet závazky ze Smluv o úvěru.

6.3 Životní minimum a jeho relevance při posouzení úvěruschopnosti

Finanční arbitr již Nálezu náležitě odůvodnil, že částku životního minima společně posuzovaných osob ve smyslu § 3 zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů, při posuzování úvěruschopnosti nelze pokládat za relevantní kritérium, protože nereflektuje reálnou situaci Navrhovatele, když finanční arbitr zjistil, že skutečné výdaje Navrhovatele v době sjednávání závazků ze Smluv o úvěru

zpravidla několikanásobně převyšovaly, a to pouze ve vztahu k dalším závazkovým vztahům s poskytovateli úvěrových produktů rozdílnými od Instituce, jeho příjmy.

Nelze souhlasit ani s argumentem Instituce o relevanci částky životního minima, ani když Instituce tvrdí, že k této částce připočítává i částku Navrhovatelem uvedených výdajů (které, jak je zmíněno výše, neověřila), když v případě Navrhovatele k připočítání této částky nedošlo, protože Navrhovatel uvedl částku 0,- Kč.

Údaj o životním minimu společně posuzovaných osob lze při posuzování úvěruschopnosti spotřebitele využít nanejvýš jako pomocný údaj při porovnání se skutečně zjištěnými příjmy a výdaji, sám o sobě však bez dalšího neprokazuje, že Instituce ověřila údaj o výdajové stránce rozpočtu domácnosti Navrhovatele.

6.4 Smlouva o úvěrovém rámci a dodržení písemné formy Smluv o úvěru

Finanční arbitr setrvává na svém závěru o posouzení povahy závazkového vztahu ze Smlouvy o úvěrovém rámci jako samostatně stojící smlouvy o zápůjčce, když si smluvní strany sjednaly podstatné náležitosti závazkového vztahu již ve Smlouvě o úvěrovém rámci a z faktického jednání smluvních stran lze dovodit jejich úmysl spočívající v tom, že Instituce chtěla Navrhovateli poskytovat (a poskytla) možnost opakovaného čerpání úvěrového rámce až do výše 10.000,- Kč a Navrhovatel chtěl tento úvěrový rámec čerpat (což nakonec činil opakovaně). Finanční arbitr proto nahlíží na rozdíl od Instituce na všechna čerpání úvěrového rámce na základě Smlouvy o úvěrovém rámci jako na opakovaná čerpání úvěru za podmínek sjednaných v této smlouvě, tedy jako na tzv. revolvingový úvěr, nikoliv jako na uzavírání jednotlivých úvěrových smluv.

Podle § 559 občanského zákoníku platí, že „[k]aždý má právo zvolit si pro právní jednání libovolnou formu, není-li ve volbě formy omezen ujednáním nebo zákonem“, přičemž podle § 562 odst. 1 je písemná forma „zachována i při právním jednání učiněném elektronickými nebo jinými technickými prostředky umožňujícími zachycení jeho obsahu a určení jednající osoby“. Podle § 561 odst. 1 dále platí, že „[k] platnosti právního jednání učiněného v písemné formě se vyžaduje podpis jednajícího. Podpis může být nahrazen mechanickými prostředky tam, kde je to obvyklé. Jiný právní předpis stanoví, jak lze při právním jednání učiněném elektronickými prostředky písemnost elektronicky podepsat“.

Pokud jde o argument Instituce, že „[ž]ádost o půjčku (rozuměj zápůjčku – pozn. finančního arbitra) probíhá v zabezpečené klientské sekci“, a že obdobným způsobem při sjednávání závazkových vztahů se svými klienty postupují i banky prostřednictvím internetového bankovníctví, v oblasti poskytování bankovních služeb lze považovat za obvyklé, že jednání spotřebitelů jsou činěna ve speciálním elektronickém rozhraní internetového bankovníctví, přičemž tato jednání je možné považovat za písemně učiněná a podepsaná za předpokladu, umožňuje-li kromě obvyklosti takového jednání využití technické řešení jednoznačnou identifikaci jednající osoby, zachycení obsahu právního jednání a spojení tohoto obsahu s jednající osobou tak, aby bylo zcela nepochybné, že se jedná o projev její vůle. Přestože občanský zákoník vyžaduje k zachování písemné formy právního jednání určení jednající osoby a zachycení obsahu právního jednání (srov. § 562 odst. 1), musí však současně obsahovat vůli jednající osoby ve smyslu § 551 občanského zákoníku.

Takové podmínky by splňovalo kupříkladu sjednání smlouvy prostřednictvím internetového bankovníctví, zřízeného již na základě existujícího smluvního vztahu mezi spotřebitelem a poskytovatelem spotřebitelského úvěru, čímž by byla zajištěna již předchozí identifikace spotřebitele, při současném přidělení personalizovaných přihlašovacích údajů, pokud by se následně v kontraktační fázi požadovalo učinění dalšího úkonu, ze kterého by byla zřejmá vůle spotřebitele být smluvně vázán (např. vložení jednorázového kódu apod.). Nezbytnou podmínkou takového způsobu uzavírání smluv by bylo neoddělitelné spojení projevu vůle smluvních stran se smluvními informacemi se současnou možností smluvních stran získat

takto uzavřenou smlouvu do své dispozice, přičemž by musela být současně splněna i podmínka platnosti takového jednání ve smyslu § 561 odst. 1 občanského zákoníku spočívající v připojení podpisu jednající osoby. Ani tento argument Instituce tedy neobstojí.

Pokud jde o tvrzení Instituce, že Smlouva o úvěrovém rámci nebyla uzavřena a z toho důvodu ji Instituce nemohla finančnímu arbitrovi doložit, finanční arbitr za Smlouvu o úvěrovém rámci považuje dokument označený „[o]bchodní podmínky společnosti FINSPACE s.r.o.“, ve kterém si smluvní strany sjednaly podstatné náležitosti závazkového vztahu ze Smlouvy o úvěrovém rámci, přičemž tento dokument s ohledem na výše uvedené neobsahoval podpisy obou smluvních stran.

Pokud jde o možnost smluvních stran zvolit si libovolnou formu právního jednání, jak plyne z § 559 občanského zákoníku, tato může být, resp. v případě Instituce byla, omezena právním předpisem, kterým byl v tomto případě starý a nový zákon o spotřebitelském úvěru, protože podle § 6 starého zákona o spotřebitelském úvěru platí, že „[s]mlouva, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr, vyžaduje písemnou formu a musí obsahovat informace stanovené v příloze č. 3 k tomuto zákonu uvedené jasným, výstižným a zřetelným způsobem“ a podle § 104 nového zákona o spotřebitelském úvěru platí, že „[s]mlouva o spotřebitelském úvěru vyžaduje písemnou formu a musí obsahovat informace podle § 106 až 108 a § 109 odst. 1 uvedené jasným, výstižným a zřetelným způsobem“, když podle § 105 stejného zákona „[p]oskytovatel nebo zprostředkovatel poskytne spotřebiteli jedno vyhotovení smlouvy o spotřebitelském úvěru v listinné podobě nebo na jiném trvalém nosiči dat neprodleně po uzavření této smlouvy“.

Lichá je i argumentace Instituce tím, že podle § 1841 a § 1842 občanského zákoníku mohli Navrhovatel a Instituce uzavřít Smlouvy o úvěru prostřednictvím prostředků komunikace na dálku, když finanční arbitr tuto skutečnost nerozporuje, avšak jak již finanční arbitr vypořádal výše, v daném případě způsob uzavření Smluv o úvěru nereflektuje požadavek písemné formy ve smyslu starého a nového zákona o spotřebitelském úvěru.

Finanční arbitr pro úplnost dodává, že obdobně se vyjádřil i Nejvyšší soud, když v rozhodnutí ze dne 30. 10. 2009, sp. zn. 33 Cdo 3210/2007 (dále jen „Rozhodnutí NS 3210/2007“) dovodil, že „[j]estliže cestovní smlouva musí být uzavřena písemně, potom i návrh na její uzavření musí být písemný. Formulář vystavený na webových stránkách žalobkyně nevyhovuje požadavku adresnosti návrhu na uzavření smlouvy podle § 43a odst. 1 obč. zák., neboť není určen (adresován) konkrétní osobě (osobám), a nesplňuje ani požadavek písemnosti právního úkonu učiněného elektronickými prostředky, jelikož není opatřen elektronickým podpisem podle zvláštního předpisu. Formulář vyplněný návštěvníkem webových stránek žalobkyně slouží cestovní kanceláři ke sdělení jeho zájmu o zájezd do konkrétní lokality v blíže určeném období a k získání jeho osobních údajů, nezbytných k předložení návrhu cestovní smlouvy; je impulzem k iniciativě cestovní kanceláře předložit adresovaný písemný návrh smlouvy zákazníkovi. Pouze na základě takového návrhu podepsaného jednající osobou, popř. návrhu předkládaného prostřednictvím elektronických prostředků, opatřeného zaručeným elektronickým podpisem, který bude stejným způsobem akceptován, může být završen kontraktační proces – dojde k uzavření smlouvy (ať již platné nebo neplatné pro nedostatek formy)“, když s odůvodněním tohoto rozhodnutí se plně ztotožnil i Ústavní soud České republiky (srov. rozhodnutí ze dne 3. 6. 2010, sp. zn. II. ÚS 1347/10).

Nelze přisvědčit ani argumentaci Instituce Stanoviskem ČNB, které připouští dodržení písemné formy právního jednání v soukromoprávních vztazích s odkazem na § 7 zákona č. 297/2016 Sb., o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce, tedy že „[k] podepisování elektronickým podpisem lze použít zaručený elektronický podpis, uznávaný elektronický podpis, případně jiný typ elektronického podpisu, podepisuje-li se elektronický dokument, kterým se právně jedná jiným způsobem než způsobem uvedeným v § 5 nebo § 6 odst. 1“, tj. pro dodržení písemné formy připouští použití všech typů elektronických

podpisů ve smyslu Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 910/2014, o elektronické identifikaci a službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce na vnitřním trhu a o zrušení směrnice 1999/93/ES (dále jen „nařízení eIDAS“). Podle článku 3 bodu 10) nařízení eIDAS se elektronickým podpisem rozumí „*data v elektronické podobě, která jsou připojena k jiným datům v elektronické podobě nebo jsou s nimi logicky spojena a která podepisující osoba používá k podepsání*“, protože tuto definici odeslání SMS zprávy, jak dovodil finanční arbitr již v Nálezu, nesplňuje.

Pokud jde o tvrzení Instituce, že soud v Rozsudku Plzeň 3158/2016 nepochyboval o platnosti právního jednání učiněného prostřednictvím SMS zpráv, finanční arbitr odkazuje, že v tomto případě soud neposuzoval dodržení formy smlouvy (kterou žalovaný nenamítal), ale námitky žalovaného, že smluvní ujednání o odměně Instituce a o smluvních pokutách jsou v rozporu s dobrými mravy. Byť soud dovodil, že „*[v] průběhu řízení bylo jednoznačně prokázáno, že žalobce má pohledávku vůči žalovanému dle uzavřené smlouvy o zápůjčce, jež byla mezi účastníky uzavřena výhradně prostředkem komunikace na dálku (a to formou potvrzovací sms)*“, z obsahu samotného soudního rozhodnutí nelze seznat, jak konkrétně probíhal kontraktační proces mezi smluvními stranami, ani to, z jakých skutečností soud při svém závěru vycházel. Pokud by však kontraktační proces probíhal stejně, jako u Smluv o úvěru a soud by se pro účely posouzení platnosti úvěrové smlouvy spokojil s doložením potvrzovací SMS, byl by tento jeho závěr v rozporu s Rozhodnutím NS 3210/2007.

Pro úplnost, sankce za nedodržení písemné formy smlouvy o spotřebitelském úvěru je upravena v § 8 písm. a) starého zákona o spotřebitelském úvěru, podle kterého „*[j]estliže smlouva, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr, nemá písemnou formu, a spotřebitel tuto skutečnost uplatní u věřitele, pokládá se spotřebitelský úvěr od počátku za úročený ve výši diskontní sazby platné v době uzavření této smlouvy uveřejněné Českou národní bankou a ujednání o jiných platbách na spotřebitelský úvěr jsou neplatná*“ a v § 104 ve spojení s § 110 odst. 1 nového zákona o spotřebitelském úvěru, podle kterých „*[s]mlouva o spotřebitelském úvěru vyžaduje písemnou formu a musí obsahovat informace podle § 106 až 108 a § 109 odst. 1 uvedené jasným, výstižným a zřetelným způsobem. Nesplnění této povinnosti nebo písemné formy nemá za následek neuzavření nebo neplatnost smlouvy*“, přičemž „*[n]eobsahuje-li smlouva o spotřebitelském úvěru informaci o zájmové úrokové sazbě, o roční procentní sazbě nákladů nebo o celkové částce, kterou má spotřebitel zaplatit, nebyla-li ohledně některé z těchto informací dodržena písemná forma smlouvy, nebo nebylo-li písemné vyhotovení smlouvy obsahující tyto informace poskytnuto spotřebiteli v listinné podobě nebo na jiném trvalém nosiči dat, platí, že zájmovou úrokovou sazbou je repo sazba uveřejněná Českou národní bankou, platná v den uzavření smlouvy o spotřebitelském úvěru, nebyla-li sjednána zájmová úroková sazba nižší. K ujednáním o jiných platbách sjednaných ve smlouvě o spotřebitelském úvěru se nepřihlíží.*“

Institucí namítaná skutečnost, že soud v Rozsudku Plzeň 3158/2016 nepochyboval o platnosti právního jednání učiněného prostřednictvím SMS zprávy, je tedy pro případ Smluv o úvěru bez významu, protože jak podle starého zákona o spotřebitelském úvěru, tak i podle nového zákona o spotřebitelském úvěru, nedodržení písemné formy smlouvy o spotřebitelském úvěru nezpůsobuje neplatnost takové smlouvy.

Finanční arbitr přitom ani v Nálezu netvrdil, že by Smlouvy o úvěru měly být neplatné pro nedodržení písemné formy, když pouze konstatoval, že nemá za prokázané, že by Smlouvy o úvěru splňovaly požadavek písemné formy.

6.5 Posuzování úvěruschopnosti a ochrana osobních údajů

Relevanci nemá ani argumentace Instituce, že zákon o ochraně osobních údajů a obecné nařízení o ochraně osobních údajů, značně omezují možnosti Instituce při posuzování úvěruschopnosti spotřebitele.

V době uzavření Smlouvy o úvěrovém rámci, která podléhala režimu starého zákona o spotřebitelském úvěru, mohla Instituce zpracovávat osobní údaje spotřebitelů s jejich souhlasem, když zákonným účelem ve smyslu § 5 odst. 1 písm. a) a d) zákona o ochraně osobních údajů, k němuž by byly osobní údaje zpracovávány, by bylo prokázání, že s odbornou péčí posoudila schopnost spotřebitele splácet spotřebitelský úvěr, jelikož podle § 22 odst. 5 platilo, že *„[n]ení-li prokázán opak, má se za to, že věřitel povinnosti podle § 5, 7 a 9 nesplnil“*, čímž docházelo k přesunu důkazního břemene týkající se prokázání splnění určitých zákonem stanovených povinností, mezi které se řadí i povinnost posouzení schopnosti spotřebitele splácet spotřebitelský úvěr, na věřitele. Bylo tedy v nejlepším zájmu Instituce, aby si takový souhlas se zpracováním osobních údajů vyžádala od spotřebitelů ještě před uzavřením jakéhokoli závazkového vztahu podléhajícímu starému zákonu o spotřebitelském úvěru.

Pokud jde o závazkové vztahy mezi Institucí a Navrhovatelem v režimu nového zákona o spotřebitelském úvěru, Instituce mohla osobní údaje zpracovávat bez souhlasu Navrhovatele, když podle § 5 odst. 2 písm. a) zákona o ochraně osobních údajů platilo, že bez souhlasu subjektů údajů mohla tyto jejich údaje zpracovávat bez jejich souhlasu v případě, že prováděla *„zpracování nezbytné pro dodržení právní povinnosti správce“*. Jinak řečeno, Instituce mohla zpracovávat osobní údaje Navrhovatele svědčící o tom, že s odbornou péčí posoudila jeho úvěruschopnost, bez jeho souhlasu z důvodů, že jí takovou povinnost ukládá zákon.

Tím zákonem je v tomto případě nový zákon o spotřebitelském úvěru, který jednak v § 86 poskytovateli ukládá před uzavřením smlouvy o spotřebitelském úvěru povinnost ověřit úvěruschopnost spotřebitele a dále v § 78 povinnost uchovávat dokumenty nebo jiné záznamy týkající se posouzení úvěruschopnosti spotřebitele, přičemž současně stanovuje i povinnou dobu uchování těchto záznamů.

Bez souhlasu Navrhovatele údaje zpracovávat tedy neměla Instituce Navrhovateli spotřebitelský úvěr vůbec poskytnout, co však platí pouze pro Smlouvu o úvěrovém rámci, jelikož ve vztahu k závazkovým vztahům v režimu nového zákona o spotřebitelském úvěru ji povinnost k zpracování osobních údajů v souvislosti s posouzením úvěruschopnosti, jak finanční arbitr dovedl výše, ukládal přímo nový zákon o spotřebitelském úvěru.

Argumentace Instituce, že *„údaj o všech finančních závazcích subjektu údajů je beze sporu údajem citlivým“*, pak neodpovídá definici, kterou obsahuje § 4 písm. b) zákona o ochraně osobních údajů, že *„citlivým údajem osobní údaj vypovídající o národnostním, rasovém nebo etnickém původu, politických postojích, členství v odborových organizacích, náboženství a filozofickém přesvědčení, odsouzení za trestný čin, zdravotním stavu a sexuální životě subjektu údajů a genetický údaj subjektu údajů; citlivým údajem je také biometrický údaj, který umožňuje přímou identifikaci nebo autentizaci subjektu údajů“*.

6.6 Trestněprávní odpovědnost Navrhovatele a nepoctivost jeho jednání

Finanční arbitr, jak podrobně rozvedl v Nálezu, opakuje, že rozhoduje o občanskoprávních nárocích, tedy v režimu obdobném civilnímu řízení před obecným soudem. Finanční arbitr neposuzoval jednání Navrhovatele z hlediska trestněprávního, neboť takové posouzení mu podle § 1 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi nepřísluší.

Finančnímu arbitrovi dále nepřísluší posuzovat trestní odpovědnost Navrhovatele, když si o ní nemůže učinit ani úsudek [srov. § 24 zákona o finančním arbitrovi ve spojení s § 57 odst. 1 písm. c) správního řádu].

Podle § 6 odst. 2 občanského zákoníku platí, že *„[n]ikdo nesmí těžit ze svého nepoctivého nebo protiprávního činu. Nikdo nesmí těžit ani z protiprávního stavu, který vyvolal nebo nad kterým má kontrolu“*.

Navrhovatel se však v návrhu na zahájení řízení nedomáhá určení neplatnosti Smluv o úvěru s odůvodněním, že uvedl v žádosti o úvěr nepravdivé údaje a Instituce toto neodhalila, ale svůj nárok v řízení před finančním arbitrem zakládá na tvrzení, že Instituce neověřovala příjmy a výdaje Navrhovatele v souladu s § 9 odst. 1 starého zákona o spotřebitelském úvěru a v souladu s § 86 odst. 1 nového zákona o spotřebitelském úvěru.

Instituce na podporu svých tvrzení předložila v průběhu řízení před finančním arbitrem neoznačené dokumenty obsahující osobní údaje Navrhovatele, jeho zdroje příjmů, přehled o příjmech jeho partnera a počtu osob žijících ve společné domácnosti, rodinný stav, údaje o bankovním účtu a požadované výši úvěru ze dne 20. 1. 2017, 13. 2. 2017, 8. 3. 2017, 12. 4. 2017, 10. 5. 2017, 9. 6. 2017 (dále jen „Žádosti o úvěr“) a Dokument, když ve vztahu ke Smlouvě o úvěrovém rámci žádnou takovou žádost nedoložila.

Pokud jde o námitku Instituce, že z Nálezu vyplývá, že Navrhovatel uvedl v žádostech o úvěr nepravdivé informace ohledně výše svých příjmů a výdajů, z obsahu Žádostí o úvěr nelze bez dalšího dovodit, že tyto informace poskytl Instituci skutečně Navrhovatel. Finanční arbitr totiž nezjistil, že by Žádosti o úvěr nebo Dokument obsahovaly podpis Navrhovatele, případně že by Navrhovatel jiným způsobem potvrdil, že údaje ve Finančních údajích vyplnil skutečně on a že je s jejich obsahem srozuměn.

Finanční arbitr tak z podkladů předložených stranami sporu v průběhu řízení nemůže dovodit, zda Navrhovatel sdělil Instituci před uzavřením Smluv o úvěru pravdivé informace o svých příjmech a výdajích, či nikoli, a zda tak jednal ve vztahu k Instituci nepoctivě.

Ve vztahu ke Smlouvám o úvěru však finanční arbitr odkazuje, že by taková důkazní situace nenastala, pokud by Instituce řádně splnila svoji povinnost podle § 9 odst. 1 starého zákona o spotřebitelském úvěru a podle § 86 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru, tedy „s odbornou péčí posoudit schopnost spotřebitele splácet spotřebitelský úvěr“, resp. posoudit „*úvěruschopnost spotřebitele na základě nezbytných, spolehlivých, dostatečných a přiměřených informací získaných od spotřebitele, a pokud je to nezbytné, z databáze umožňující posouzení úvěruschopnosti spotřebitele nebo i z jiných zdrojů.*“

6.7 Úrok z prodlení

Navrhovatel v návrhu na zahájení řízení před finančním arbitrem vedle nároku na vydání bezdůvodného obohacení na straně Instituce uplatnil také nárok na úrok z prodlení z částky bezdůvodného obohacení ve výši 8,05 % p. a. ode dne 18. 8. 2017 do zaplacení, o čemž finanční arbitr v Nálezu nerozhodl, proto o tomto nároku Navrhovatele ve výroku I. tohoto rozhodnutí o námitkách (resp. ve výroku I. Nálezu) rozhodl.

Pokud v tomto rozhodnutí změnil výrok I. Nálezu nikoliv z důvodů namítnutých Navrhovatelem či Institucí, postupoval finanční arbitr podle § 24 zákona o finančním arbitrovi ve spojení s § 90 odst. 1 písm. c) správního řádu, když výrok I. Nálezu byl neúplný ve vztahu k nároku Navrhovatele na úrok z prodlení z částky bezdůvodného obohacení v zjištěné výši, tj. 5.267,- Kč, ve výši 8,05 % p. a. od prvního dne prodlení do zaplacení.

Obdobně se vyjádřil ve svém rozhodnutí ze dne 22. 7. 2008, č. j. 2 As 20/2008-73, Nejvyšší správní soud, který se zabýval otázkou „*zda změnou rozhodnutí podle § 90 odst. 1 písm. c) správního řádu je možné doplnit absentující výrok rozhodnutí správního orgánu prvního stupně. Zde je nutno především zdůraznit, že správní řízení tvoří v zásadě jeden celek od jeho zahájení až do právní moci konečného rozhodnutí, a že tedy v zásadě není vyloučeno, aby odvolací správní orgán (zde stěžovatel) napravil vady řízení před správním orgánem prvního stupně, stejně jako rozhodnutí v něm vydaného. Při změně rozhodnutí pak platí obě rozhodnutí společně (tvoří fakticky jeden celek), a to v mezích provedených změn. Změna rozhodnutí ale spočívá výhradně ve změně výroku, protože pouze výrok je závaznou a vykonatelnou částí správního aktu, kterou se přiznává účastníkům řízení určité právo nebo*

se mu stanoví určitá povinnost, popř. se závazně deklaruje, že zde určité právo nebo povinnost je, či není“.

Podle § 1970 občanského zákoníku „[p]o dlužníkovi, který je v prodlení se splácením peněžitého dluhu, může věřitel, který řádně splnil své smluvní a zákonné povinnosti, požadovat zaplacení úroku z prodlení, ledaže dlužník není za prodlení odpovědný. Výši úroku z prodlení stanoví vláda nařízením; neujedná-li strany výši úroku z prodlení, považuje se za ujednanou výše takto stanovená“.

Nejvyšší soud v rozhodnutí ze dne 29. 3. 2001, sp. zn. 25 Cdo 2895/99, na jisto postavil, že *„[m]á-li být bezdůvodné obohacení vydáno v penězích a nesplní-li dlužník svoji platební povinnost včas, má věřitel právo požadovat též úroky z prodlení“.*

Nárok na úrok z prodlení tedy vznikne i v případě prodlení s vydáním bezdůvodného obohacení.

Jelikož u bezdůvodného obohacení není v zákoně stanovena splatnost závazku dlužníka k jeho vydání (v tomto případě Instituce), a podle § 1958 odst. 2 občanského zákoníku platí, že *„[n]eujedná-li strany, kdy má dlužník splnit dluh, může věřitel požadovat plnění ihned a dlužník je poté povinen splnit bez zbytečného odkladu“*, je splatnost bezdůvodného obohacení vázána na výzvu Navrhovatele k jeho plnění, resp. na lhůtu za tímto účelem Navrhovatelem stanovenou.

Finanční arbitr z předložených podkladů zjistil, že Navrhovatel vyzval Instituci k vydání bezdůvodného obohacení v dokumentu označeném jako *„Předžalobní výzva k zaplacení bezdůvodného obohacení a započtení“* (dále jen „Výzva“), kterou Instituci odeslal jako přílohu e-mailové zprávy dne 11. 8. 2017, a který Instituce obdržela 11. 8. 2017 podle odeslané e-mailové zprávy, kterou Instituce odeslala Navrhovateli svoji reakci na Výzvu. Navrhovatel konkrétně Instituci mimo jiné vyzval k vydání bezdůvodného obohacení do 7 dní od odeslání výzvy. Finanční arbitr se proto dále zabýval, kdy nastala splatnost závazku z bezdůvodného obohacení, tj. kdy se Instituce dostala do prodlení s plněním tohoto závazku.

Podle § 605 odst. 1 občanského zákoníku *„[l]hůta nebo doba určená podle dnů počíná dnem, který následuje po skutečnosti rozhodné pro její počátek“*, přičemž podle § 607 *„[p]řipadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty pracovní den nejbližší následující“.*

Jelikož Instituce obdržela Výzvu dne 11. 8. 2017, počala běžet lhůta k vydání bezdůvodného obohacení plynout dne 12. 8. 2017, přičemž k uplynutí této lhůty došlo dne 18. 8. 2017. Instituce se tak do prodlení s vydáním bezdůvodného obohacení dostala dne 19. 8. 2017 a od toho dne náleží Navrhovateli úroky z prodlení.

Výši úroku z prodlení stanoví nařízení Vlády České republiky č. 351/2013 Sb., kterým se určuje výše úroků z prodlení a nákladů spojených s uplatněním pohledávky, určuje odměna likvidátora, likvidačního správce a člena orgánu právnické osoby jmenovaného soudem a upravují některé otázky Obchodního věstníku a veřejných rejstříků právnických a fyzických osob, v § 2, podle kterého *„[v]ýše úroku z prodlení odpovídá ročně výši repo sazby stanovené Českou národní bankou pro první den kalendářního pololetí, v němž došlo k prodlení, zvýšené o 8 procentních bodů“.*

Repo sazba vyhlášená Českou národní bankou ke dni 1. 7. 2017 činila 0,05 % p. a. (zdroj: https://www.cnb.cz/cs/faq/jak_se_vyvijela_dvoutydeni_repo_sazba_cnb.html).

Finanční arbitr tedy přiznal Navrhovateli i úrok z prodlení z částky 5.267,- Kč ve výši 8,05 % p. a. od 19. 8. 2017 do zaplacení.

7. K výroku rozhodnutí o námitkách

Finanční arbitr setrvává na svých právních závěrech náležitě odůvodněných v Nálezu, tedy že zjistil, že Instituce schopnost Navrhovatele splácet úvěry neposoudila s odbornou péčí, resp. v rozporu se zákonem uzavřela s Navrhovatelem Smlouvy o úvěru, a následně Navrhovateli poskytla na základě těchto smluv spotřebitelský úvěr, aniž by bylo zřejmé, zda Navrhovatel bude schopen úvěry splatit. V důsledku neposouzení schopnosti Navrhovatele splácet úvěr s odbornou péčí jsou proto Smlouvy o úvěru od samého počátku absolutně neplatné, a strany sporu jsou povinny si vydat bezdůvodné obohacení, které na základě neplatných Smluv o úvěru získaly.

Jelikož finanční arbitr zjistil, že si Navrhovatel uplatnil také nárok na úrok z prodlení z částky bezdůvodného obohacení ve výši 8,05 % p. a. od prvního dne prodlení do zaplacení, rozhodl proto v řízení o Námitkách i o tomto nároku Navrhovatele.

Na základě výše uvedených skutečností rozhodl finanční arbitr tak, jak je uvedeno ve výrocích tohoto rozhodnutí.

Poučení:

Rozhodnutí o námitkách je podle § 16 odst. 4 zákona o finančním arbitrovi konečné. Podle § 17 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi doručený nález, který již nelze napadnout námitkami, je v právní moci (*v případě, že bylo vydáno rozhodnutí o námitkách, nabývá nález právní moci dnem doručení rozhodnutí o námitkách – pozn. finančního arbitra*).

Podle § 244 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský soudní řád“), rozhodl-li správní orgán podle zvláštního zákona o sporu a nabylo-li rozhodnutí správního orgánu právní moci, může být tatáž věc projednána na návrh v občanském soudním řízení. Podle § 247 odst. 1 občanského soudního řádu musí být žaloba podána ve lhůtě dvou měsíců od doručení rozhodnutí správního orgánu.

Mgr. Monika Nedelková
finanční arbitr

Doručuje se
Navrhovatel – datová schránka zástupce yg96mhp
Instituce – datová schránka zástupce mcsgj7t

